

S P R I E D U M S

Rīgā 2010.gada 17.maijā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators J.Neimanis

tiesnese V.Kakste

senatore R.Vīduša

piedaloties pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Energoremonts Rīga” pārstāvei *I.G.*,

sabiedrības ar ierobežotu atbildību „El Plūsma” pārstāvei *I.Š.* un

atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Konkurences padomes pārstāvei *I.I.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Energoremonts Rīga” un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „El Plūsma” pieteikumu par Konkurences padomes 2006.gada 25.oktobra lēmuma atcelšanu, sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Energoremonts Rīga” un Konkurences padomes kasācijas sūdzībām par Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 2.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Energoremonts Rīga” un SIA „El Plūsma” piedalījās akciju sabiedrības „Latvenergo” 2005.gada 21.jūlijā izsludinātajā atklātajā konkursā „Par Rīgas TES TEC – 2 ražotnes maģistrālā

ugunsdzēsības ūdensvada cauruļvadu nomaiņu”. Pieteicējas iesniedza savus piedāvājumus konkursam ar identiskām darbu veikšanas izmaksām.

[2] Konkurences padome ar 2006.gada 25.oktobra lēmumu konstatēja Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta un 5.punkta pārkāpumu pieteicēju darbībās. Ar lēmumu SIA „Energoremonts Rīga” uzlikts naudas sods Ls 133812 apmērā, bet SIA „El Plūsma” uzlikts naudas sods Ls 7591 apmērā.

[3] Pieteicēji iesniedza pieteikumu administratīvajā tiesā par administratīvā akta atcelšanu.

[4] Administratīvā apgabaltiesa ar 2009.gada 2.oktobra spriedumu apmierināja pieteikumu daļā – tiesa atstāja negrozītu Konkurences padomes 2006.gada 25.oktobra lēmumu daļā par SIA „Energoremonts Rīga” noteikto naudas sodu Ls 33453, kā arī par SIA „El Plūsma” noteikto naudas sodu Ls 1897,75, bet pārējā daļā lēmumu atcēla. Tiesas spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Pieteicēji darbojas vietā tirgū – būvniecības pakalpojumu sniegšanā Latvijas Republikas teritorijā.

[4.2] Pieteicēju darbībās pierādīts Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpums, bet nav pierādīts minētās tiesību normas 5.punkta pārkāpums.

[4.3] SIA „Energoremonts Rīga” projektu vadīšanas un sagatavošanas daļas vadītājs 2005.gada 7.oktobra sarunu protokolā norāda, ka konkursam sagatavoja pilnīgi visus piedāvājuma dokumentus, tos gatavoja apmēram divas nedēļas pirms to iesniegšanas 2005.gada augustā. Konkursa nolikumā bija izstrādāts tāmes paraugs un dota tehniskā specifikācija. Tāmes aizpildīja viņš. Konkrētā konkursa tukšu tāmes formu pa e-pastu viņam nosūtīja tehniskais direktors. Tāmes formā daļas vadītājs norādīja materiālu un darbu cenas, vadoties no iepriekšējos konkursos norādītā, no cenām internetā, kā arī atsevišķas pozīcijas (9. līdz 50.pozīcija) viņam nosauca SIA „Energoremonts Rīga” apakšuzņēmējs SIA „Daugavaspecserviss”. Saņemto cenu tabulu viņš saņēma aizpildītu un tajā viņš vēlāk veicis atsevišķas korekcijas.

[4.4] SIA „Energoremonts Rīga” 2005.gada 1.septembra vēstulē norāda, ka viņu piedāvājumu konkursam gatavoja SIA „Energoremonts Rīga” būvniecības

departaments kopīgi ar saistīto uzņēmēj sabiedrību a/s „DHB”, piesaistot apakšuzņēmēju SIA „Daugavaspecserviss”. Pieteicēja SIA „Energoremonts Rīga” minētajā vēstulē nevar norādīt iemeslus, kāpēc abu pieteicēju finansiālajos piedāvājumos ir sakritības.

[4.5] Atbildētājs, veicot 2005.gada 7.oktobrī pārbaudi SIA „Energoremonts Rīga”, konstatēja, ka 2005.gada 17.augustā SIA “Daugavaspecserviss” elektroniskā veidā nosūtīja vēstuli SIA “Energoremonts Rīga” valdes loceklim, kuras pielikumā pievienota SIA “Energoremonts Rīga” apakšuzņēmēja SIA “Daugavaspecserviss” sagatavotā cenu tabula.

[4.6] Atbildētājs SIA “El Plūsma” telpās 2005.gada 7.oktobrī valdes locekļa darba vietā esošajā datorā atrada dokumentu “Pasūtījums Nr.17/2005 Rīgas TES TEC – 2 ražotnes maģistrālā ugunsdzēsības ūdensvada cauruļvadu nomaiņa (projekta realizācija)”, par kura izcelsmi SIA “El Plūsma” amatpersonas paskaidrot nevarēja. Līdzīga satura dokumentu atbildētājs konstatēja SIA “Daugavaspecserviss” piederošajā datorā.

[4.7] Saskaņā ar 2005.gada 1.augusta līgumu SIA „El Plūsma” vienojās ar privātpersonu par būvniecības darbu izdevumu aprēķināšanu, tāmju projektu sastādīšanu. Šī persona paskaidrojumos norāda, ka SIA „El Plūsma” direktors viņam deva uzdevumu aprēķināt tāmi. Privātpersona aprēķināja un aizpildīja tabulu, dokumentus gatavoja pats, izmantojot savas zināšanas, ar pieteicējiem nekonsultējās, neizpauđa konkursa informāciju, bet konsultējās ar paziņām, konkrētas summas nepaziņoja, direktoram sagatavotos dokumentus nodeva papīra formā.

[4.8] Lai konkrētā tirgus dalībnieku darbībās konstatētu saskaņotu darbību, jākonstatē, ka tirgus dalībniekiem ir vienprātība, ar ko apzināti tiek aizstāta konkurence, un saskaņai starp tirgus dalībniekiem nav jābūt sasniegtai verbāli un to var būt izraisījuši tieši vai netieši kontakti starp karteļa vienošanās dalībniekiem. Taču nav iegūti pārliecinoši pierādījumi par to, ka pieteicēji vienojās par dalību konkursā, bet ir pierādīts fakts, ka konkursa norises laikā veica darbības, kas vērstas uz cenu saskaņošanu.

[4.9] Tā kā pieteicēju darbībās nav konstatējams Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 5.punkta pārkāpums, pieteicējiem piemērotais sods ir nesamērīgs. Pieteicēju pārkāpums ir viegls, tādēļ soda nauda samazināma un nosakāma saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumu Nr.862

„Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem” 18.2.punktu.

[5] Pieteicēja SIA „Energoremonts Rīga” iesniegusi kasācijas sūdzību, lūdzot atcelt Administratīvās apgabaltiesas spriedumu daļā, ar kuru atstāts negrozīts Konkurences padomes lēmums par soda naudas uzlikšanu SIA „Energoremonts Rīga”, jo tiesa nepareizi tulkojusi Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktu, kā arī izdarījusi nepareizu secinājumu par to, ka pieteicējas apzināti saskaņojušas cenas.

[6] Konkurences padome iesniegusi kasācijas sūdzību, lūdzot atcelt Administratīvās apgabaltiesas spriedumu daļā, ar kuru atcelts pārsūdzētais lēmums, jo tiesa nepareizi tulkoja Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 5.punktu, kā arī pārkāpa Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmo daļu un 103.panta otro daļu. Tiesa nepareizi piemēroja Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumu Nr.862 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem” 1.1.apakšpunktu un 15.punktu.

[7] Tiesas sēdē pieteicējas SIA „Energoremonts Rīga” pārstāve un Konkurences padomes pārstāve uzturēja katrs savas iesniegtās kasācijas sūdzības, sniedzot sūdzību saturam atbilstošus paskaidrojumus.

Motīvu daļa

[8] Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem. Savukārt Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 5.punkts noteic, ka ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par piedalīšanos vai nepiedalīšanos konkursos vai izsolēs vai par šīs darbības

(bezdarbības) noteikumiem, izņemot gadījumus, kad konkurenti publiski darījuši zināmu kopīgu piedāvājumu un šā piedāvājuma mērķis nav kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci.

Administratīvās apgabaltiesas ieskatā pieteicēju darbībās pamatoti saskatāmas darbības, kas vērstas uz cenu saskaņošanu, bet ne par piedalīšanos konkursā. Senāts atzīst šādu secinājumu par kļūdainu.

[9] Tirgus efektīvas ekonomiskās darbības pamatā ir princips, ka katram uzņēmumam sava darbība tirgū ir jānoteic neatkarīgi. Neatkarīgas rīcības prasība nepieļauj jebkādu tiešu vai netiešu kontaktu esamību starp tirgus dalībniekiem, kuru mērķis vai rezultāts ir ietekmēt esošā vai potenciālā konkurējošā tirgus dalībnieka rīcību tirgū vai atklāt šādam konkurējošam tirgus dalībniekam darbības gaitu, kuru tas pats izmanto vai iecerējis izmantot tirgū, kur šādu kontaktu rezultāts vai efekts ir tādu saimnieciskās sāncensības noteikumu izveide, kuri neatbilst parastiem noteikumiem tirgū, ievērojot piedāvāto pakalpojumu vai preču dabu, uzņēmumu lielumu un skaitu un tirgus apmēru. Tādēļ saskaņotas darbības ir kontakti starp tirgus dalībniekiem, kad viens konkurents atklāj tā nākotnes nodomus vai rīcību citam, kad pēdējais to lūdz vai, vismaz, akceptē šādu informācijas apmaiņu (*sk. Senāta 2009.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-234/2009 18.punktu un Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2000.gada 15.marta sprieduma apvienotajā lietā Nr.T-25/95 Cimenteries CBR SA pret Eiropas Kopienu Komisiju, 1852.punktu*).

[10] Vērtējot tirgus dalībnieku rīcības atbilstību neatkarīgai rīcībai, tiesai jāievēro, ka lielākajā daļā gadījumu pret konkurenci vērstu darbību vai nolīgumu pastāvēšana ir jāizsecina no noteikta skaita sakritību un norāžu (*sk. Eiropas Savienības tiesas 2006.gada 21.septembra sprieduma lietā C-105/04P Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied u.c. pret Eiropas Kopienu Komisiju 94. un 135.punktu*). Ievērojot, ka vienošanās par saskaņotu rīcību konkurentu starpā tiek sodīti ar smagām sekām, nav sagaidāms, ka konkurējoši tirgus dalībnieki atstās evidentus pierādījumus par to. Pamatā lielākajā daļā gadījumu pret konkurenci vērstu darbību vai nolīgumu pastāvēšana ir pārbaudāma no netiešiem pierādījumiem, kuri, skatīti kopā un nepastāvot citam loģiskam izskaidrojumam, var veidot pierādījumu par konkurences normu pārkāpumu (*sk. arī Eiropas Savienības*

tiesas 2004.gada 7.janvāra sprieduma lietā C-204/00 Aalborg Portland u.c. pret Eiropas Kopienu Komisiju 57.punktu).

Izskatāmajā lietā, pārbaudot pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa ir pareizi konstatējusi, ka pieteicēji veikuši darbības par cenu savstarpēju saskaņošanu. Senāts nepārvērtē pierādījumus, tādēļ to atkārtots novērtējums šeit nav nepieciešams.

Vienlaikus Administratīvā apgabaltiesa atzinusi, ka nav pierādījumu par pieteicēju vienošanos par dalību konkursā. Senāts šādu secinājumu atzīst par pretēju loģikas atziņām (Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmā daļa). Tiesa nav paskaidrojusi, kādēļ tā, vienlaikus secinot, ka pieteicēji savstarpēji saskaņojuši cenas, kuras nepieciešamas dalībai noteiktā publiskajā iepirkumā, atzinusi, ka pieteicēju starpā nav vienošanās par dalību publiskajā iepirkumā.

[11] Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumu Nr.862 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem” 15.punkts par vieglu pārkāpumu atzīst vertikālās vienošanās un horizontālās sadarbības vienošanās, kura kavē, ierobežo vai deformē konkurenci, turpretim par sevišķi smagu pārkāpumu – horizontālās karteļu vienošanās. Noteikumu 1.1.apakšpunkts sniedz horizontālās karteļu vienošanās jēdziena, kurš lietots noteikumos, skaidrojumu. Atbilstoši tam horizontālās karteļu vienošanās ir vienošanās starp konkurentiem, kuras mērķis ir kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci starp tiem, tai skaitā vienošanās par tiešu vai netiešu cenu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem.

Izskatāmajā gadījumā Administratīvā apgabaltiesa atzina, ka pieteicēju darbībās ir vismaz saskatāma vienošanās par cenām.

Senāts atzīst, ka šāda vienošanās atbilst horizontālā karteļa vienošanās pazīmēm. Tādēļ tiesas secinājums, ka pieteicējas izdarījušas vieglu pārkāpumu, ir pretrunā ar Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumu Nr.862 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem” 15.punktu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 2.punktu un 346.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 2.oktobra spriedumu daļā, ar kuru atcelts Konkurences padomes 2006.gada 25.oktobra lēmums, un šajā daļā lietu nodot jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Pārējā daļā Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 2.oktobra spriedumu atstāt negrozītu.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

J.Neimanis

Tiesnese

V.Kakste

Senatore

R.Vīduša